

МОДЕРНІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ШЛЯХ В МАЙБУТНЄ

Анотація. *Визначено сутність модернізації та досліджено розвиток теорій модернізації суспільства. Обґрунтовано місце синтезованого капіталу країни в забезпеченні модернізації вітчизняної економіки. Доведено, що капіталізація синтезованого капіталу є засобом модернізації суспільства.*

Ключові слова: модернізація, синтезований капітал, капіталізація.

Аннотация. *Определена сущность модернизации и исследовано развитие теорий модернизации общества. Обосновано место синтезированного капитала страны в обеспечении модернизации отечественной экономики. Доказано, что капитализация синтезированного капитала является средством модернизации общества.*

Ключевые слова: модернизация, синтезированный капитал, капитализация.

Annotation. *The essence of modernization was defined and development of modernization theory of society was investigated. Reasonably place the synthesized capital of the country to ensure the modernization of the domestic economy. It is proved that the capitalization of synthesized capital is a means of modernization of society.*

Keywords: modernization, synthesized capital, capitalization.

Постановка проблеми. Розвиток країни, економічний ріст, її стан в майбутньому – незначна низка пріоритетних питань, що ставить перед теоретиками та практиками українське сьогодення. Для вірних прогнозів необхідно урахувати значні наслідки в економіці країни системної кризи, оскільки Велика рецесія 2008 р. набула глобальних масштабів та привела, з одного боку, до негативних наслідків, коли десятки мільйонів людей в усьому світі залишили свої робочі місця внаслідок масових вивільнень. З іншого боку були здійснені зміни постулатів Нової економіки, що зумовило перенесення уваги до реального сектору та відмову від домінанти спекулятивного капіталу та фінансових пірамід, розповсюдження яких при відсутності реальної забезпеченості золотовалютними запасами здійснює негативний вплив на розвиток економіки більшості країн. Таким чином логічно є активізація уваги дослідників до традиційного управління промисловими підприємствами з метою зниження ваги спекулятивного капіталу та збільшення масштабів реального сектору економіки. В Україні також виникла нагальна потреба до перенесення уваги з розвитку фінансового сектору до промислового, оскільки за період з 2007 по 2010 рр. спостерігалось зменшення вагомості переробної промисловості на 2,7 %, зокрема: реалізація продукції металургійного виробництва на 0,7%, машинобудування – на 2,3%.

Разом з цим слід відзначити, що за останні роки в Україні поглиблюються процеси глобалізації, посилюється вплив чинників економіки знань на всі сфери життєдіяльності, а інноваційно-інвестиційна модель розвитку прокламується з метою формування у нашому суспільстві. Особлива увага теоретиків та практиків приділяється в процесі формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку модернізації як забезпеченню такого стану системи, що сприяє оновленню, відродженню та набуттю нових рис суспільства шляхом використання існуючого базису його розвитку, а дослідження питань модернізації відповідають сучасним потребам вітчизняної наукової думки, що робить тему даної роботи актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зазначеним проблемам присвячені праці закордонних дослідників, які почали вивчати питання модернізації у ХХ ст., а останні за часом виникнення роботи належать Берлі Дж. [1], Блекленду Х. [2], Чіну К. [3], Мейшионісу Дж. [4] та іншим. У вітчизняній теорії та практиці дослідження цієї проблеми беруть початок в кінці 90-х рр. та продовжуються до нашого часу. 7 квітня 2011 року Президент України Віктор Янукович виступив із щорічним посланням до Верховної Ради України. Розширена доповідь «Модернізація України – наш стратегічний вибір» складається з чотирьох великих блоків: «Модернізація держави», «Гуманітарний розвиток суспільства», «Становище в економічній сфері та стратегічні пріоритети соціально-економічної політики», «Україна в посткризовому світі» [5]. Сучасні доробки представлені у працях Головка В. [6], Зеленько Г. [7], Лібанової Е., Михальченка М [8] та ін. Провідні вчені під час конференцій також ініціюють розгляд проблеми модернізації вітчизняної економіки як однієї з першочергових в суспільстві. Зокрема на конференції «Стратегічні пріоритети модернізації регіональної політики в Україні» (травень, 2011 р.) презентувала доповідь директор Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, академіка НАН України Е.М. Лібанова «Модернізація українського суспільства: сутність та завдання для політики». У доповіді зроблено акцент на цілях та шляхах модернізації держави, економіки та суспільних відносин загалом. Проте пи-

тання модернізації залишається відкритим для подальших досліджень, а з огляду на необхідність структурної перебудови вітчизняної економіки та якісного оновлення суспільства модернізація в Україні набуває нових рис, потребує розгляду та побудови новітньої модернізаційної моделі розвитку суспільства.

Формулювання цілей статті. Мету дослідження, таким чином, представлено у вигляді обґрунтування науково-теоретичних засад капіталізації синтезованого капіталу як засобу модернізації української економіки.

Досягнення мети зумовило постановку та вирішення наступних **завдань**:

– представити змістовне навантаження категорії «модернізація» та дослідити розвиток теорій модернізації суспільства;

– визначити сутність категорії «синтезований капітал» та обґрунтувати місце капіталу в забезпеченні модернізації вітчизняної економіки;

– довести, що капіталізація синтезованого капіталу є засобом модернізації суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні дослідники погоджуються з тим, що не існує єдиного підходу до сприйняття модернізації, а безпосередньо модернізація розглядають через призму різних сценаріїв майбутнього суспільства та пов'язують з виникненням політично, економічно та соціально стабільної, демократичної держави з економікою, яка базується на високих технологіях. Через це вважаємо, що модернізацію варто розглядати як таку, що має найвагомійший вплив на детермінацію України в світовому середовищі майбутнього.

Класичні праці, що стосуються модернізації, належать О. Конту, Г. Спенсеру, К. Марксу, М. Веберу, Е. Дюркгейму і Ф. Тьоннісу. У більшості класичних концепцій модернізації акцент робиться на формуванні індустріального суспільства (в сучасних умовах – постіндустріального), модернізація розглядається як процес, паралельний індустріалізації, а модернізаційні перетворення розглядаються через трансформацію системи господарства, технічного озброєння й організації праці.

У циклі соціальних наук модернізація розглядається як процес, що забезпечує еволюційну трансформацію від традиційного до модернізованого суспільства, тобто теоретичне обґрунтування модернізації здійснюється на основі критичного аналізу суспільних теорій еволюціонізму.

Вже на початку ХХ ст. австрійський економіст Й. Шумпетер формулює теорію економічного розвитку. Вчений акцентує увагу на відмінності між економічним зростанням і розвитком. Насамперед, вона полягає в пріоритеті екстенсивного або інтенсивного нарощування виробничих сил, ендогенних або екзогенних чинниках прогресу. Провідне значення у забезпеченні розвитку він віддає підприємницькій ініціативі й конкуренції. Особливу актуальність проблема теоретичного обґрунтування економічного розвитку набуває в 50-ті рр. ХХ ст. у зв'язку зі здобуттям незалежності значною кількістю країн Азії й Африки.

Однобічний, технократичний підхід до проблеми забезпечення економічної динаміки характеризує більшість концепцій економічного розвитку. Критерієм виділення стадій у висунутій у 1956 р. У. Росту теорії стадій росту служили техніко-економічні характеристики: рівень розвитку техніки, галузева структура господарства, частка виробничого нагромадження в національному доході, структура споживання. Учений виділяє традиційне суспільство, період створення передумов для злету, зліт, рух до зрілості, епоху високого масового споживання, стадію «пошуку якості життя» [1].

Теорія великого поштовху стверджує неминучість зовнішньої економічної підтримки економічною зростання в країнах, що розвиваються. Вона знаходить продовження й розвиток у моделі зростання з двома дефіцитами. Нестача внутрішніх ресурсів зумовлює неможливість значного інвестування у розвиток економіки. Як дефіцитні виділяються дефіцит внутрішніх інвестиційних ресурсів і дефіцит зовнішньої торгівлі. В результаті виникає залежність від зовнішніх інвесторів. Під розвитком розуміється подолання залежності від зовнішніх джерел фінансування та заміна імпортованих товарів вітчизняними [10].

У теорії дуалістичної економіки акцент ставиться не на зовнішні, а на внутрішні ресурси розвитку. Природним стимулом розвитку економіки визнається різна ефективність традиційного та сучасного секторів економіки, що й сприяє привабливості для інвестицій останнього. Оскільки прибутковість ресурсів, що спрямовується в новий індустріальний сектор економіки вища, ніж у традиційному, сільськогосподарському сектору економіки, то в господарюючих суб'єктах з'являються стимули для відповідного перерозподілу цих ресурсів. Особливий акцент теорія ставить на необхідності формування цінностей, властивих індустріальному суспільству [9].

Французькі вчені Р.Арон та А.Еллоуаль запропонували у 60-ті рр. ХХ ст. концепцію єдиного індустріального суспільства, де стверджують що технічний прогрес модифікує не лише використання економічних законів, а й їх суть. Поступово відбувається подолання провідної ролі економічної власності, влада в суспільстві переходить до великих корпорацій, держава покликана сприяти подоланню значної диференціації доходів населення [1].

Економічні особливості суспільства, що формується після завершення індустріалізації, аналізуються Д. Беллом і Л. Тоффлером. Зокрема Д. Белл виділяє п'ять ознак постіндустріального суспільства: прийняття найважливіших рішень новою «Інтелектуальною елітою», домінування серед зайнятих професійних спеціалістів та техніків, перехід економіки від виробництва товарів до виробництва послуг, провідна роль теоретичного знання, орієнтація техніко-економічного середовища на контроль над технологією [10].

Концепція «світосистемного аналізу» І. Валлерстайна акцентує увагу на нерівноваженості економічного розвитку країн і, як результат. — нерівноправних відносинах між ними. Учений виділяє країни «ядра» світосистеми, країни протопериферії, країни периферії. Учений виділяє серцевину (центр), периферію й напівпериферію світової капіталістичної системи. Випередження в економічному розвитку, наявність, укорінення соціальних груп, зацікавлених у формуванні сильного державного механізму підтримки національних інтересів на міжнародній арені дозволяє краї-

нам, що належать, до ядра світсистеми нав'язувати державам периферії нееквівалентні обмінні відносини. Нерівноправний характер економічних відносин отримує розвиток і закріплення через зовнішню підтримку і цілеспрямоване виховання елітних груп в інституціональних системах цих країн. Як наслідок, закріплюється відставання, економічна залежність країни від тих держав, які входять до ядра світ системи [9].

Соціокультурна теорія єдиної цивілізації ґрунтується на ліберальній ідеї про поступовий рух усіх країн світу до єдиного політичного, соціального та економічного устрою — ліберальної демократії. Зразком є західні країни. Досягнення цієї мети іншими країнами, на думку американського вченого Ф. Фукуями, приведе до перетворення усього світу в єдине суспільство, «закінчення історії» [10]. Підґрунтям для таких тверджень є інтернаціоналізація економіки, що переростає в глобалізацію через транснаціоналізацію та інтеграцію. Риси сучасного постіндустріального суспільства поширюються на всі країни світу.

Таким чином, характерною рисою, що поєднує майже всі зазначені теорії, є беззастережне визнання західної системи господарювання в якості єдино прийнятної зразка для наслідування.

Дослідники також висвітлюють природу модернізації через урбанізацію та індустріалізацію суспільства (при цьому акцент робиться на постіндустріалізації).

Перспективним є оперування категорією «інтегративна модернізація», яка розглядається як інтегрований процес перетворень, який збільшує рівень структурної організації соціуму шляхом накопичення позитивних соціальних змін на основі асиміляції досягнень більш розвинутих країн; створення конкурентоспроможної економіки, сучасної системи освіти; розвитку інноваційної діяльності, використовуючи при цьому світовий досвід та допомогу світової спільноти.

Щодо парадигмальних засад модернізації, то вони були сформовані у середині ХХ ст. в умовах «розпаду європейських колоніальних імперій та створення великої кількості «молодих націй» у Азії, Африці, Латинській Америці. Програма модернізації (прискорення переходу від традиційності до сучасності) була запропонована вченими та політиками США та Західної Європи країнам Третього світу в якості альтернативи комуністичної орієнтації» [11, С. 146]. У зазначеній праці підкреслюється, що модернізаційна парадигма яка сформувалася під впливом еволюціоналізму та функціоналізму, безперервно розвивається, що забезпечує еволюцію шкіл модернізації.

Зокрема дослідники [11, С. 146], визначають існування чотирьох етапів школи модернізації: 1) друга половина 1950-х – перша половина 1960-х рр. – період народження та стрімкого росту модернізаційних досліджень класичної версії; 2) кінець 1960-х – 1970-ті рр. – критичний період, протягом якого модернізаційна перспектива розвивалася під впливом критичного сприйняття модернізації з боку фундаторів теорій відставання (залежного розвитку), мікросистемного аналізу (І. Валерстайн), неомарксизму; 3) починаючи з 1980-х рр. спостерігається пост критичний період відродження модернізації них досліджень, протягом якого з'являються «нові модернізаційні штудії» (за Е. Соу) – тенденції конвергенції шкіл модернізації, залежності та мікро системного аналізу; 4) кінець 1980-х – 1990-х рр. – становлення неомодернізаційного та постмодернізаційного аналізу в значному ступені під впливом грандіозних трансформацій в країнах Центрально-Восточної Європи та Євразії. Вважаємо, що у наш час розвиток школи модернізації проходить в межах 5 етапу, який характеризується стрімкою зміною стадій росту на макрорівні (системній кризі передую соціально-економічна сталість у більшості економічно розвинених країн, а подолання кризи супроводжується загостренням протиріч у суспільстві, збільшенням соціальних трансформацій, зміною конфігурації суспільних матриць), що відповідає постмодернізаційному аналізу в посткризовий період.

Якщо переважна більшість теорій модернізації виникла в США та країнах Європи, то, на нашу думку, одними із найбільш вдалих прикладів реалізації модернізації демонструє японський та китайський досвід. Так, в Японії курс на модернізацію було взято в середині ХХ ст., а першими заходами в межах курсу було надання людям можливості отримувати знання в провідних університетах світу, тобто спочатку формування достатньої теоретичної бази, а потім перенесення отриманих знань в практичну площину. За результатами «освітньої» модернізації вже у 80-х-90-х рр. країна займає поряд із США верхні позиції у світовому рейтингу глобальної конкурентоспроможності, а за кількістю зареєстрованих об'єктів інтелектуальної власності в 90-х США поступається Японії. Справа в тому, що підвищення рівня освіти громадян країни прямо впливає на рівень генерування ідей, а використання провідного закордонного досвіду, збільшення фінансової грамотності, високий рівень відданості до держави, відданості, довіри, патерналізму та самоорганізації при оптимальному контролі за діяльністю працівників забезпечують стрімкий розвиток суспільства та успіх дій суб'єктів управління в процесі забезпечення модернізаційних перетворень на всіх рівнях господарювання.

Шлях на модернізацію був обраний і Китаєм у 1978 р. (відзначимо досить низький рівень освіченості в країні в той час – біля 30% громадян), після чого по аналогу з японським підходом держава почала здійснювати підтримку отримання освіти за межами країни. Разом з цим починається залучення закордонних інвестицій шляхом надання максимально привабливих умов для ведення бізнесу, але з обмеженням на вивіз валюти, замість чого пропонується готова продукція у необмеженій кількості. Все це, незважаючи на жорсткий державний контроль та домінування командно-адміністративної системи в країні, призвело до стрімкого росту китайської економіки та зумовило підсилення впливовості Китаю в світі. До цього ж додамо високу організованість, дисциплінованість громадян, постійну боротьбу держави з корупцією на всіх рівнях влади, довіру до влади, високу моральність та етичність державних службовців – неповний перелік чинників, що вплинули на стрімкість соціально-економічного зростання країни, що підтверджується провідними позиціями країни щодо експорту товарів та можливістю інвестувати кошти в економіку інших країн.

Якщо повернутися до теорії модернізації, то дослідниками запропоновано ряд моделей, використання яких стимулює визначення критеріїв модернізації та які будуються на принципі лінійності. Зокрема Ш. Ейзенштадт пропонує лінійну модель модернізації та ознаки, що її супроводжують [2]. Так в соціальній сфері соціально-демографічні аспекти модернізації описуються поняттям «соціальна мобілізація», а в економічній – супроводжуються технологічним ростом, засадами якого є наукові знання, що зумовлює стрімкий перехід від індустріального до постіндустріального суспільства. Засадами виникнення наукових знань, в свою чергу, є процеси управління формуванням, акумулюванням та використанням інтелектуального, людського та соціального капіталів, які є складовими синтезованого.

Оперування категоріями «людський капітал», «інтелектуальний капітал» та «соціальний капітал» окремо не відповідає сутності комплексного підходу, що зумовлює, на нашу думку, необхідність введення категорії «синтезований капітал», якій генерується трудовими ресурсами країни та акумулює в собі зазначені вище різновиди капіталу.

Синтезований капітал належить людині, яка на макрорівні розглядається через призму трудових ресурсів країни. З одного боку, урахуваючи значну кількість людей в національному розрізі можна припустити що трудовий ресурс має більш ємний потенціал, що дозволяє вважати його менш обмеженим, ніж інші, але невичерпних ресурсів в природі не існує. З іншого боку, на основі того, що люди проживають, навчаються та працюють в різних умовах, по-різному сприяють та генерують інформацію, мають неоднакові здібності, майстерність, креативність, вважаємо, що процеси акумулювання синтезованого капіталу є нерівномірними, а капітал нагромаджується по-різному в територіальному аспекті: в великих містах з переважаючою кількістю вищих навчальних закладів більш інтенсивно, ніж в невеликих та сільській місцевості. Безперечно, таке нагромадження піддається певній логіці: адже відсутній цільовий розподіл випускників вузів, має місце низький рівень як матеріальної, так і нематеріальної мотивації до зайнятості висококваліфікованих спеціалістів в невеликих містах та в сільській місцевості та ін.

Капіталізація, в свою чергу, являє собою складну та багатоаспектну категорію. Незважаючи на те, що визначення капіталізації як процесу перетворення додаткової вартості у капітал було запропоновано К. Марксом, сучасні особливості господарювання зумовлюють новітнє бачення капіталізації та збагачення змісту даної дефініції. Це пов'язане з тим, що еволюція розвитку суспільства супроводжується поширенням уявлень про головні чинники виробництва. Поряд із землею, працею, капіталом постали такі види капіталу як людський, інтелектуальний та соціальний. Урахування факту обмеженості матеріальних ресурсів та зростання їх вартості в світі зумовлює зростаючу увагу до зазначених видів капіталу як поодиноці, так і у синтезованому вигляді. Справа в тому, що наше суспільство перебуває в перехідному стану до економіки знань, коли синтезований (людський, інтелектуальний та соціальний) капітал, втілений у технології та бізнес-процесах створює засади збільшення рівня нематеріального виробництва в країні.

На макро та мезорівнях процес капіталізації розглядається як виробниче використання національного доходу та доходу регіону в цілому. На нашу думку вірним буде те, що капіталізація являє собою систему господарювання, яка забезпечує розширене відтворення активів, матеріальних та інших, що сприяє росту національної економіки [12, с. 90]. Капіталізація як узагальнений показник не лише характеризує стан об'єкту господарювання, а й визначає темпи розвитку економіки країни в цілому, рівень добробуту населення та якість його життя.

Таким чином, успішна реалізація стратегії розвитку країни та її регіонів передбачає створення умов для такої капіталізації, яка дозволяє максимально ефективно використовувати наявний синтезований (людський, інтелектуальний та соціальний) капітал. Зазначене втілено у змісті положень стратегії розвитку держави, зокрема у пріоритетному завданні створення галузі управління розвитком та капіталізацією людського потенціалу територій (за основу взято принципи побудови «Силіконової долини» у США).

Вітчизняні теоретики та практики сучасності зазначають, що Україна ще зберігає потужний науковий комплекс, який включає 1378 наукових організацій різних типів підпорядкування та здатна генерувати результати світового рівня [13]. Однак майже п'ята частина такого потенціалу працює із зарубіжними замовниками, а 90% фінансових ресурсів – оплата послуг виконавця – спрямовано на розвиток технічних наук, галузевого сектору та підтримку інститутів, підпорядкованих Міністерству промислової політики, тобто вітчизняна наука здебільшого забезпечує надання інтелектуалоемних послуг іншим країнам-замовникам. Таке положення вітчизняної науки зумовлене недостатнім фінансуванням розвитку науково-технічної сфери, невисоким рівнем інноваційної активності, недостатньою мотивацією людей до ефективного використання власного людського, інтелектуального та соціального капіталу, про що свідчать наступні дані.

Так, питомі витрати в розрахунку на одного наукового працівника в Україні майже в 3 рази менш, ніж в Росії та в 70 раз менше, ніж в США. Наукоємність ВВП, що визначається як вага витрат на дослідження та розробки у ВВП, в Україні скоротилась до 0,95 %. В той же час в США та Германії даний показник складає 2,7 % [13]. Беручи до уваги те, що економіка України може втратити свою конкурентоспроможність, в Програмі економічних реформ 2010–2014 рр. поставлена задача активізації інноваційних процесів, а також збереження та повного використання наукового потенціалу України в процесі модернізації національної економіки [13].

В цьому зв'язку вітчизняні практики підкреслюють, що однією із основних задач, яку має вирішувати уряд країни найближчим часом, є створення «вартості країни», подібно тому, як бізнесмен створює вартість компанії. Така політика на рівні держави має забезпечувати поступове зростання її авторитету та підвищувати рівень соціально-економічних показників. Створення зазначеної вартості на державному рівні забезпечує про-

цеси формування та ефективного використання людського, інтелектуального та соціального капіталу, тобто мова йде про формування та ефективне використання синтезованого капіталу країни.

Простежити процеси капіталізації пропонується стосовно економіки знань (тільки постійний обмін знаннями приводить до ефективного використання інтелектуального капіталу, який виступає в тісному зв'язку з якістю управління знаннями), що розповсюджується на рівні управління державою, але підґрунтя для переходу до економіки знань формується спочатку на рівні підприємства, а потім на регіональному та національному рівнях. Так, на рівні підприємства знання використовуються з метою створення об'єктів інтелектуальної власності. В процесі управління знаннями вирішальну роль відіграє його внутрішньоорганізаційний трансферт, що включає три фази: ініціювання, рух та інтеграцію. При цьому ефективність передачі знань визначається впливом таких факторів, які залежать тільки від суб'єкта знання, а саме людини та її оточення. Впливовість кожного фактора залежить від фази трансферту знань [14]. Без усякого сумніву, одним із найвагоміших факторів впливу на процес передачі знання виступає мотиваційна підтримка та довіра його власників і носіїв, яка забезпечується ефективним менеджментом персоналу. Таким чином, капіталізація знань, що приводить до збільшення додаткової вартості внаслідок створення об'єктів інтелектуальної власності, забезпечує умови для формування та ефективного використання інтелектуального капіталу на рівні підприємства.

Починаючи свій шлях з мікрорівня об'єкти інтелектуальної власності виходять на мезо та макрорівень, граючи провідну роль в процесі капіталізації знань. Все це супроводжується акумулюванням синтезованого капіталу на рівні регіону, використання якого дозволить побудувати дієву інноваційно-інвестиційну модель регіонального управління, у якій капіталізація займає центральне місце.

Капіталізація знань на макрорівні забезпечується активністю дослідницьких пошуків та інтенсивністю генерації ідей. Але перш за все інтенсивність процесів, які впливають на формування та використання інтелектуального капіталу, відбиваються у кількості об'єктів інтелектуальної власності. Наприклад: у постіндустріальних країнах кількість заявок на отримання охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності в 2005 році складала – в Німеччині 22618,95, у Сполучених Штатах Америки 33121,87, в Японії 21989,49. Для порівняння в Україні в 2005 році було подано 7034 заявок. Питома вага реалізованої інноваційної промислової продукції в загальному обсязі реалізації в постіндустріальних країнах становить – у Німеччині 19,7%, у Великобританії 19%, в Італії 18,3% на 2005 рік. В Україні цей показник становив 4,67% [15]. Ці дані підтверджують екстенсивний підхід до формування та використання інтелектуального капіталу нації.

Окремо слід зазначити, що сучасні процеси, що відбуваються в світі та впливають на зовнішнє середовище України, визначаються наявністю глобальних чинників, що підтверджує участь України у процесах глобалізації та інтеграції. Це ж стверджується у Стратегії економічного та соціального розвитку України на 2004–2015 рр. «Шляхом Європейської інтеграції», де викладено головні пріоритети в зовнішній державній політиці, запропоновано певні орієнтири, наведено відповідні заходи, впровадження яких дозволить прискорити інтеграцію країни до світової системи господарювання. Залишається відкритим питання щодо терміновості періоду можливої адаптації вітчизняних підприємств, організацій, установ до вимог інтеграційного середовища. Для прискорення цих процесів слід розробити й використовувати адаптаційні моделі господарських механізмів [16], основу яких створює капіталізація.

В свою чергу при визначенні в країні конфігурації соціально-демографічних чинників модернізації капіталізація має бути одним із її чинників, а через це доцільно розглядати капіталізацію як стратегічний напрям розвитку України періоду післякризової модернізації. У зв'язку з зазначеним слід підкреслити, що модернізація в країні – справа не одного – двох років, цей процес є досить складним, потребує активної участі та сприйняття всіх громадян країни та пропонується здійснюватися за етапами:

1) руйнація застарілої системи, але надається можливість створювати надбудову на існуючому суспільному базисі;

2) формування засад товарно-грошового обігу та створення «класичного» ринку;

3) технологічна революція;

4) керований розвиток країни при умові мінімалізації зовнішнього втручання в суверенні справи.

Наявність існуючих проблемних чинників та аналіз їх впливу зумовлюють необхідність авторських пропозицій, засобом реалізації яких управління процесами розподілу та перерозподілу синтезованого капіталу буде дієвим в умовах після кризової модернізації.

У якості таких пропозицій нами виділено:

– нагромадження синтезованого (людського, інтелектуального та соціального) капіталу країни з подальшим його розподілом та перерозподілом

– створення умов для трансформації синтезованого капіталу у геоекономічний капітал країни.

– удосконалення контролю та регулювання на ринку робочої сили з метою забезпечення ефективного розподілу та перерозподілу синтезованого капіталу;

– створення соціально-економічного механізму ефективності використання синтезованого капіталу.

З наведеного раніше виходить, що для забезпечення соціально-економічного розвитку країни в умовах модернізації вважаємо необхідним, перш за все, приділяти увагу розподілу та перерозподілу в національному аспекті синтезованого капіталу з метою досягнення рівномірності його нагромадження і, як наслідок, активізації розвитку сільських та інших «непривабливих» територій, сприяння інноваційному розвитку регіонів та країни в цілому, створювання умов для інтелектуалізації праці на всіх, а не лише на наукоємних підприємствах України.

Висновки. Таким чином, забезпечення сталого розвитку підприємства, регіону, країни можливе при слідкуванні курсом модернізації, реалізація якого здійснюється за певними етапами, передбачає формування,

акумулювання та використання синтезованого капіталу, капіталізація якого повинна зростати внаслідок процесів, пов'язаних із трансфертом синтезованого капіталу, підвищуючи відносну додану вартість. Вважаємо, що модернізація має розглядатися у якості стратегічного напрямку (моделі, сценарію) розвитку країни в умовах після кризової модернізації, який є дієвим та має призвести до:

– нагромадження синтезованого (людського, інтелектуального та соціального) капіталу країни з подальшим його розподілом на національному рівні (мова йде про створення національних та регіональних інтегрованих структур, ТНК та кластерів, до складу яких можуть входити ВНЗ);

– створення умов для трансформації синтезованого капіталу у гео економічний капітал країни, який має забезпечувати водночас ефективність створення інноваційної моделі розвитку підприємств та соціально-економічний розвиток країни.

Урахування представлених пропозицій поряд із актуалізацією капіталізації синтезованого капіталу дає можливість уточнити стратегічні напрями розвитку країни в напрямі забезпечення її соціально-економічної сталості шляхом модернізації.

Список використаних джерел

1. Berlie, Jean A., ed. Islam in China, Hui and Uyghurs: between modernization and sinicization (Bangkok, White Lotus Press, 2004) ISBN 9744800623.

2. Blokland, Hans, and Nancy Smyth Van Weesep, eds. Modernization and Its Political Consequences: Weber, Mannheim, and Schumpeter (2006).

3. Chin, Carol C. Modernity and National Identity in the United States and East Asia, 1895-1919 (Kent State University Press; 2011) 160 p.

4. Macionis, John J.; Ken Plummer (2008). Sociology (4th ed.). Pearson Education. ISBN 0132051583.

5. Модернізація України – наш стратегічний вибір [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rda.sarny.rv.ua/node/1414>.

6. Головка В. «Модернізація» як метанарратив української історії // Проблеми Історії України: факти, судження, пошуки. – 2003. – № 9. – С. 410–427.

7. Зеленько Г. І. Україна і Польща: моделі політичної модернізації. Автореф. дис. ... канд. політ. наук. – К., 2001. – 16 с.

8. Михальченко М. І., Горелов М. Є., Дергачов О. П. та ін. Політичні зміни в Україні в контексті трансформаційної і модернізаційної парадигм: порівняльний аналіз // Сучасна українська політика: Аналітичні доповіді Ін-ту політич. і етнонац. дослід. ім. І.Ф.Кураса НАН України. – К., 2008. – С. 7–88.

9. Вехи экономической мысли. Т. 6. Международная экономика / Под общ. ред. А. Киреева. – М.: ТЕИС, 2006. – 720 с.

10. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 1. Світова система господарювання. Навчально-практичний посібник. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 386 с.

11. Побережников И.В. Модернизация: теоретико-методологические подходы // Экономическая история. Обзорение / Под ред. Л.И.Бородкина. Вып. 8. М., 2002. С. 146-168 (Постраничные примечания). С. 146.

12. Капитализация экономики: проблемы и перспективы. Материалы семинара (ч. 2) – Режим доступа http://www.ief.org.ua/IEF_rus/ET/Kapitalizaciya306.pdf.

13. Макушкин А. Основные сценарии развития глобальной экономики до 2030 г. – Режим доступа <http://www.lawinrussia.ru/dokladi/2010-06-29/osnovnie-stsenarii-razvitiya-globalnoy-ekonomiki-do-2030-g.html>.

14. Амосов О. Ю. Науковий досвід О. Г. Лібермана та капіталізація знань: сучасні реалії / О. Ю. Амосов, Н. Л. Гавкалова, Н. С. Маркова // Ліберманівські читання – 2009. Економічна спадщина та сучасні проблеми. Монографія / Під заг. ред. Пономаренка В. С., Кизима М. О., Зими О. Г. – Харків : ФОП Лібуркіна Л. М.; ВД «ІНЖЕК», 2009. – 296 с.

15. Гавкалова Н. Л. Формування соціально-економічного механізму ефективності менеджменту персоналу : дис. ...доктора екон. наук : 08.00.04 / Н. Л. Гавкалова. – Харків, 2009. – 572 с.

16. <http://www.rada.gov.ua>.